

Budgetlægningsprocedure for perioden 2024 - 2027

Godkendt af Økonomiudvalget
Den 7. februar 2023

Indholdsfortegnelse

1.	Indledning.....	3
2.	Økonomisk politik.....	3
2.1.	Den økonomiske situation.....	3
2.2.	Budgetloven.....	4
3.	Pris- og lønudvikling.....	4
4.	Effektiviseringsramme.....	4
5.	Budgetrammer.....	5
6.	Forslag til nye tiltag/aktivitetsændringer.....	6
7.	Forslag DUT-reguleringer.....	7
8.	Anlæg.....	7
9.	Jordforsyning.....	10
10.	Brugerfinansieret område:.....	10
11.	Høringsproces i MED-organisation.....	10
12.	Budgetmateriale og administrativ budgetlægning.....	11
13.	Aflevering til Viden og Strategi.....	11
14.	Tidsplan.....	11
15.	Politisk behandling af budgettet.....	11
15.1.	Fagudvalgsbehandling i foråret.....	11
15.2.	Politisk behandling efter sommerferien.....	12
16.	Budgetmaterialet.....	12
17.	Årscyklus.....	12
18.	Efter budgetvedtagelsen.....	13
19.	Overordnet tidsplan for budgetlægningen.....	14
	Årscyklus for budget, budgetopfølgning og regnskab.	19
Bilag:	Skema til nye tiltag/aktivitetsændringer med effektvurderinger (skema 1).	
	Skema til DUT-sager (skema 2).	
	Skema til anlægsprojekter (skema 3).	
	Årscyklus.	

1. Indledning

Dette notat indeholder en samlet procesbeskrivelse for arbejdet med budget 2024–2027 i Ringkøbing-Skjern Kommune primært frem mod budgetkonferencen i august måned 2023.

2. Økonomisk politik

Udgangspunktet for budgetlægningen vil være de overordnede politiske målsætninger:

- Kassebeholdning ultimo året: 150 mio. kr. – det vil sige fortsat fokus på robust økonomi.
- At den af KL udmeldte vejledende anlægsramme overholdes.
- At den af KL udmeldte andel af rammen for serviceudgifter overholdes.
- At der ikke budgetlægges med kassetræk.

2.1. Den økonomiske situation

Ved budgetlægningen for perioden 2023 til 2026 udgør overskuddet i årene 2024 til 2026 af den ordinære drift i gennemsnit 116 mio. kr. pr. år, hvilket ikke er nok til at dække de budgetlagte anlægsudgifter samt udgifter til afdrag på lån. Derfor er der budgetlagt med et årligt kassetræk. Bruttoanlægsudgifterne inkl. jordforsyningen udgør for perioden 2024 til 2026 i gennemsnit 149 mio. kr. pr. år., mens rammen for Ringkøbing-Skjern Kommune i 2023 var på 130 mio. kr. Ringkøbing-Skjern Kommunes ramme for 2024 kendes ikke på nuværende tidspunkt, men med samme metode som anvendt til budget 2023 ville rammen være ca. 134 mio. kr.

Den skattefinansierede kassebeholdning er faldende over budgetperioden 2024 til 2026 fra 188 mio. kr. ultimo 2024 til 120 mio. kr. ultimo 2026, hvilket er under målsætningen. Der er et forventet likviditetsforbrug i 2026 på 47 mio. kr. og såfremt indtægtsgrundlaget ikke bliver forøget eller udgifterne nedjusteret, må der ligeledes forventes et likviditetsforbrug i 2027. Det vil alt andet lige medføre, at likviditetsmålsætningen på 150 mio. kr. ikke overholdes. Ovenstående er specificeret i nedenstående tabel:

Tabel 1. Den økonomiske situation

mio. kr. / - = indtægt	2024	2025	2026	Gennemsnit
Resultat af skattefinansieret drift inkl. renter	-122	-127	-100	-116
Skattefinansieret anlæg inkl. jordforsyning				
<i>Anlægsudgifter</i>	160	145	143	149
<i>Anlægsindtægter</i>	-13	-16	-16	-15
Skattefinansieret anlæg, netto	147	129	127	134
Afdrag, nye lån og finansforskydninger	22	19	20	
Balance (- = kassetræk)	-47	-21	-47	

På baggrund af de politiske signaler fra den daværende regering blev der ved budgetlægningen for budgetperioden 2023 – 2026 indarbejdet en forventet indtægt som følge af den demografiske udvikling i perioden. Beløbet, der er indregnet, udgør 7,5 mio. kr. i 2024, 15 mio. kr. i 2025 og 22,5 mio. kr. i 2026. Den nuværende regering fastholder at pengene skal følge med, når der bliver flere børn og ældre, men forventer også at der kan findes finansiering hos kommunerne.

SKAT er i gang med at genvurdere alle ejendomme. Frem til 2028 må kommunen ikke hæve grundskylden. Skønsmæssigt vil revurderingerne for Ringkøbing-Skjern Kommune betyde, at grundskyldspromillen nedsættes fra 31 promille til 25,6 promille. Grundskyldspromillerne fastsættes først endeligt ved lov tidligst i 2023. Det er planen, at virkningen af at indføre et nyt ejendomsvurderingssystem skal neutraliseres på kommuneniveau. Helt ekstraordinært vil

kommunen modtage kompensationen fra staten i 2022 – 2028 og der er pt. indarbejdet 13,5 mio. kr. i 2024, 22,5 mio. kr. i 2025 og 9 mio. kr. i 2026 som forventet kompensation.

KL's prisfremskrivninger udmeldes i juni måned hvert år i forbindelse med økonomaftalen for det efterfølgende budgetår. Dette skøn anvendes til budgetlægningen, dog fremskrives fødevarer, brændsel og drivmidler, øvrige varekøb samt tjenesteydelser uden moms ikke. I september måned 2022 har KL foretaget en ny vurdering af prisfremskrivningen, der viser væsentlige højere prisstigninger. Denne stigning er kommunerne ikke kompenseret for. Den manglende kompensation vil stå som et varigt tilbageslag for Ringkøbing-Skjern Kommunes budgetter på ca. 16 mio. kr. (jf. KL's beregninger) i forhold til den udvikling der ville have været, hvis kommunerne var blevet kompenseret korrekt for prisreguleringen. Dette vil indgå som en forværring i forbindelse med budgetlægningen for 2024.

2.2. Budgetloven

Kommunerne er omfattet af en budgetlov som har til formål at sikre balance eller overskud på de samlede offentlige finanser og en hensigtsmæssig udgiftsstyring i stat, kommuner og regioner. Loven sætter de overordnede rammer for budgetlægningen. Det fremgår blandt andet, at i årsbudgettet og de flerårige budgetoverslag skal indtægterne (ekskl. anlægsindtægter) være større end eller lig med driftsudgifterne. I årsbudgettet er der adgang til at budgettere med generelle reserver, der maksimalt kan udgøre 1 pct. af kommunens budgetterede nettodriftsudgifter til service svarende til ca. 27 mio. kr. for Ringkøbing-Skjern Kommune. Ringkøbing-Skjern Kommune har ikke budgetteret med en generel reserve.

3. Pris- og lønudvikling

Som følge af det tidlige tidspunkt for den politiske behandling i Økonomiudvalget vil rammerne medio februar måned være i 2023 priser. Når pris- og lønudviklingen foreligger jf. økonomaftalen, vil budgetrammerne til fagområderne blive opreguleret til budgetårets prisniveau. Alle efterfølgende ændringer skal foretages i budgetårets prisniveau.

Det skal bemærkes, at visse udgiftsområder ikke fremskrives. Der er tale om nul-fremskrivning af varekøb og visse tjenesteydelser (arterne 2.2, 2.3, 2.9 og 4.0). Såfremt man skulle have prisfremskrevet disse 4 arter fra 2022 til 2023 med fremskrivningsprocenterne juni 2022, ville udgiften have været ca. 3,3 mio. kr. Ser man på hele budgetperioden 2023 – 2026 ville den akkumulerede merudgift have været ca. 35 mio. kr. Nul-fremskrivningen vil medvirke til at danne et råderum i budgettet.

4. Effektiviseringsramme

Med henblik på at kunne understøtte budgetlægningen og skabe muligheder for politisk prioritering er der indarbejdet en effektiviseringsramme på ½ procent årligt - dvs. 0,5 pct. i 2024, 1 pct. i 2025, 1,5 pct. i 2026 og 2 pct. i 2027. Effektiviseringsrammen er beregnet på baggrund af budgetrammen for enheder med overførselsadgang. Der er i praksis tale om videreførelse af den tidligere indarbejdede effektiviseringsramme på 0,5% pr. år, som blev indført ved budgetlægningen for perioden 2020 - 2023. Beslutningen fra budget 2020 indebærer, at budgetterne i 2023 var reduceret med 2 pct. i forhold til 2019. Med den her foreslåede forlængelse bliver reduktionen 4 pct. i 2027 sammenlignet med 2019, dog blev Sundhed og Omsorg i forbindelse budgetlægningen for 2022 - 2024 kompenseret for halvdelen af reduktionen for perioden 2022 - 2024.

Det vil være op til det enkelte udvalg at beslutte, hvorledes effektiviseringsrammen på 0,5 pct. pr. år skal fordeles/udmøntes under det enkelte udvalgsområde.

Fagudvalget skal – med frist 23. juni – meddele økonomiafdelingen, hvordan effektiviseringsrammen 2024 – 2027 tænkes udmøntet. Der er ikke tale om budgetskemaer, men en kort skriftlig orientering. Denne forelægges økonomiudvalget til orientering i august.

Drøftelse af udmøntning af effektiviseringsbidraget kan ske på fagudvalgsmøderne i foråret sideløbende med drøftelse af eventuelle nye tiltag (med finansieringsforslag) samt eventuelle anlægsforslag, som oversendes til budgetkonferencen. Udvalgets afleveringsfrist er 23. juni 2023.

Effektiviseringsrammen er forlods reduceret i de opgjorte udvalgsdriftsrammer under afsnit 5. *Budgetrammer - side 6.*

På baggrund af de opgjorte budgetrammer til enheder med overførselsadgang svarer effektiviseringsrammen til nedenstående beløb for de enkelte udvalg.

Tabel 2. Andel af effektiviseringsramme

Udvalg /1.000 kr.	2024	2025	2026	2027
Økonomiudvalget	1.883	3.732	5.587	7.449
Social- og Sundhedsudvalget	2.923	5.846	8.769	11.693
Beskæftigelsesudvalget	89	179	269	359
Teknik- og Miljøudvalget	761	1.534	2.290	3.054
Børne- og Familieudvalget	3.914	7.833	11.742	15.656
Kultur- og Fritidsudvalget	414	817	1.228	1.637
Erhvervs-, Klima- og Arbejdskraftudvalget	129	258	387	516
I alt	10.113	20.199	30.272	40.364

Det vil være op til det enkelte fagudvalg at vurdere, hvor effektiviseringsrammen skal udmøntes. Det kan være såvel på centrale områder som enheder.

5. Budgetrammer

Økonomiudvalget udmelder driftsrammer til budgetlægningen for 2024 – 2027 primo februar måned 2023 i forbindelse med godkendelse af budgetlægningsproceduren.

Udgangspunktet er budgettet for overslagsårene 2024 – 2026 i sidste års vedtagne budget med eventuelle godkendte korrektioner samt vurderinger på udviklingen. 2027 er som udgangspunkt en kopi af 2026 herunder demografien, der vil blive tilrettet senere jf. processen om demografireguleringer.

KL og regeringen aftaler i de årlige økonomiaftaler den forventede størrelse af overførselsindkomsterne for det kommende budgetår. Overførselsindkomsterne finansieres af staten for kommunerne under ét via bloktilskud. Ved budgetlægningen for 2023 blev budgetrammerne fastsat ud fra en realvækst i nettoudgifterne på ca. 10 mio. kr. årligt som følge af ændrede refusionsregler vedrørende førtidspensioner og fleksjob. Denne udvikling er videreført i rammerne for 2027.

Fakta boks:

Fra budgetlægningen for 2024 – 2027 er resultatopgørelsen ændret, så alle indtægter anføres med minus foran og alle udgifter uden fortegn. Det har hidtil været modsat. Ved at ændre anvendelse af fortegn svarer det til tegnsætningen, der sker i forbindelse med udarbejdelse af budgetopfølgningerne.

Nedenfor vises driftsrammerne for de enkelte udvalgsområder. Alle rammer er i 2023 prisniveau. Der vil ske fremskrivning til 2024 prisniveau, når KL har udmeldt forventninger til pris- og lønudvikling. Der skal gøres opmærksom på, at rammerne er reduceret med de anførte beløb i tabel 2 – andel af effektiviseringsrammen.

Tabel 3. Driftsrammer, skattefinansieret område

1.000 kr.	2023	2024	2025	2026	2027
Økonomiudvalget	427.251	419.582	414.529	411.925	410.063
Social- og Sundhedsudvalget	1.146.968	1.144.538	1.141.654	1.145.998	1.143.074
Beskæftigelsesudvalget	920.145	928.327	938.821	948.935	958.845
Teknik- og Miljøudvalget ekskl. affalds- og genbrugsområdet	152.241	151.536	151.819	150.405	149.641
Børne- og Familieudvalget	1.039.914	1.033.963	1.026.047	1.018.668	1.014.754
Kultur- og Fritidsudvalget	91.752	91.627	90.585	90.178	89.769
Erhvervs-, Klima- og Arbejdskraftudvalget	25.867	25.689	25.560	25.431	25.302
Driftsudgiftsrammer i alt	3.804.138	3.795.262	3.789.015	3.791.540	3.791.448

Processen omkring demografireguleringer:

- Befolkningsprognosen udarbejdes i maj/juni måned med henblik på at få erfaringer med fra de første måneder af det aktuelle år.
- Der udarbejdes på grundlag af den aktuelle befolkningsprognose forslag til eventuelle korrektioner af **tidligere** indregnet demografireguleringer frem mod budgetkonferencen i august måned.
- I det aktuelle budgetår følges demografiudviklingen i forbindelse med de løbende budgetopfølgninger, og der foretages en beregning af eventuelle budgetkorrektioner ved budgetopfølgningen pr. 31. oktober. Budgetopfølgningssagen pr. 31. oktober forelægges Økonomiudvalget samt Byrådet til afgørelse af, hvorvidt der skal ske reguleringer af budgetterne, såfremt beregningerne giver anledning hertil.

Der foretages demografireguleringer på følgende områder:

- Antal skoleelever
- Antal børn i pasningsordninger
- Antal ældre i hjemmepleje/ældrecentre
- Antal modtagere af hjemmesygepleje
- Tandplejen
- Sundhedsplejen.

6. Forslag til nye tiltag/aktivitetsændringer

Udvalgene har mulighed for at fremsende forslag til nye tiltag. Ethvert forslag til nye tiltag/aktivitetsændringer skal modsvares af et kompenserende finansieringsforslag. Det er også muligt, at der fremsendes flere forslag til nye tiltag/aktivitetsændringer på et udvalgsområde, og samtidig fremsende et samlet kompenserende finansieringsforslag indenfor udvalgets samlede opgaveportefølje. Finansieringsforslaget, der dækker flere nye tiltag, kan udarbejdes på et særskilt skema. Udarbejdelsen af finansieringsforslag understøtter den politiske proces med fastlæggelse af serviceniveauet på de forskellige områder og herunder omprioritering af budgetmidler mellem områderne.

Det er også muligt for de politiske partier eller enkeltstående medlemmer af Byrådet at fremsende forslag inden afleveringsfristen i juni måned. Disse forslag når typisk ikke at blive udvalgsbehandlet, hvilket vil fremgå af skemaet.

Fagudvalgene skal prioritere deres forslag ud fra følgende kategorisering:

1. udvalget er enig
2. udvalget er uenigt
3. forslaget kan ikke anbefales af udvalget
4. forslaget har ikke været udvalgsbehandlet

Ovenstående afkrydses på forslaget og vil fremgå af materialet til budgetkonferencen.

På budgetkonferencen prioriteres udgiftsforslag og finansieringsforslag ud fra den økonomiske situation.

Til beskrivelse af nye tiltag/aktivitetsændringer herunder kompenserende finansieringsforslag anvendes et standardskema, som vedlægges som bilag (skema 1).

Beregninger i foråret 2023 skal være i 2024 priser. Der skal gøres opmærksom på, at der er fastsat en minimumsgrænse på **100.000 kr. pr. forslag pr. år**.

Det er også muligt at fremsende mere tværgående forslag/businesscase, der involverer flere fagudvalgsområder.

Forslagene, herunder eventuelle forslag fra de politiske partier og enkeltmedlemmer af byrådet, skal afleveres i juni måned sammen med det øvrige budgetmateriale jf. tidsplanen.

7. Forslag DUT-reguleringer

Når Folketinget og regeringen gennemfører regelændringer af bindende karakter for kommunerne, skal det statslige bloktilskud justeres svarende til de udgiftsmæssige konsekvenser for kommunerne under ét af de nye regler.

En sådan justering foretages, hvad enten der er tale om love vedtaget af Folketinget eller bekendtgørelser og cirkulærer, der er administrativt fastsat af den enkelte minister. Justeringen benævnes i daglig tale DUT (Det Udvidede Totalbalanceprincip). Det er DUT, der sikrer, at kommunerne får de nødvendige midler tilført, når Folketinget ændrer på regler af udgiftskrævende karakter, som skal føres ud i livet i kommunerne. DUT går dog begge veje. Når Folketinget fjerner en kommunal opgave eller mindsker kravene til en given opgave, så gøres bloktilskuddet også tilsvarende mindre.

Hvert år udmeldes ændrede bloktilskudsbeløb afledt af DUT-reguleringer i forbindelse med Regeringsaftalen. Den økonomiske konsekvens for Ringkøbing-Skjern Kommune er ikke altid lig med den forholdsvise andel af DUT-reguleringen på landsplan. Budgetkorrektioner (såvel positive som negative) til et fagområde afledt af DUT-reguleringer sker derfor efter en konkret beskrevet konsekvens af lovændringen i forhold til Ringkøbing-Skjern Kommune og ikke som en automatisk regulering af budgetområdet.

Da DUT-reguleringen først kommer sammen med Økonomiaftalen, kan rammereguleringen afledt af lovændringerne ikke nå behandling i fagudvalgene, men sker som et særskilt administrativt forløb hen over sommerferien. Forslagene indgår i materialet til budgetseminaret.

Der reguleres ikke for DUT-reguleringer, når beløbet ligger **under 100.000 kr. pr. år** medmindre, der er helt særlige årsager.

8. Anlæg

Der udarbejdes ikke en særskilt anlægsramme til det enkelte udvalgs budgetlægning. En del af det enkelte års anlægsramme er udfyldt med konkrete anlægsprojekter. Det kan ikke udelukkes, at der kan opstå anlægsprojekter, der på grund af en aktuell situation medfører, at der vil være behov for en omprioritering af tidspunktet for gennemførelse af anlægsprojekter.

Nedenfor er der opstillet en oversigt over de nuværende anlægsrammer. Alle rammer er i 2023 prisniveau. Afsatte puljer vil være afrundede beløb og vil ikke blive fremskrevet.

Målsætningen for anlægsområdet er at den af KL udmeldte vejledende anlægsramme overholdes. KL havde til budget 2023 udmeldt en vejledende bruttoanlægsramme på 130 mio. kr. for Ringkøbing-Skjern Kommune. Der er til jordforsyningsområdet afsat 22 mio. kr. i 2024 og 25 mio. kr. pr. år i de efterfølgende år. Ved bruttoanlægsudgifter kan der ikke modregnes for indtægter på anlægsområdet.

Budgetoverslagsårene fra budget 2023 ligger således højere end den vejledende forventede bruttoanlægsramme på 134 mio. Tabel 4 viser budgetoverslagsår fra budget 2023, idet 2027 indeholder videreførelse af puljer samt en ikke disponeret ramme til øvrige projekter op til den forventede vejledende anlægsramme på 134 mio. kr.

Tabel 4. Bruttoanlægsudgifter på det skattefinansierede område.

1.000 kr.		2023	2024	2025	2026	2027
Økonomiudvalget	U	16.190	16.190	11.280	10.780	10.780
ekskl. jordforsyning	I	-3.400	-3.400			
Social- og Sundhedsudvalget	U	12.305	1.338	19.061	25.000	0
	I	-33				
Teknik- og Miljøudvalget ekskl. affalds- og genbrugsområdet -	U	55.665	34.695	47.145	34.600	24.600
	I	-9.686				
Børne- og Familieudvalget	U	13.644	82.462	39.021	44.020	4.020
Kultur- og Fritidsudvalget	U	11.443	3.443	3.443	3.440	3.440
Erhvervs-, Klima- og Arbejdskraftudvalget	U	600	600			
Jordforsyningen	U	20.000	22.000	25.000	25.000	25.000
	I	-8.000	-10.000	-16.000	-16.000	-16.000
Ikke disponeret ramme	U	0	0	0	0	66.160
I alt netto	N	108.728	147.328	128.950	126.840	118.000
I alt brutto	U	129.847	160.728	144.950	142.840	134.000
Forventet ramme			134.000	134.000	134.000	134.000
Afvigelse til forventet ramme			26.728	10.950	8.840	0

I anlægsbudgettet er der årlige puljer og anlægstilskud, som kan videreføres ud i år 4. Videreførelse af puljer fra 2026 på uændret niveau udgør 43 mio. kr. jf. tabel 5. Beløb herudover kan prioriteres til nye projekter, herunder de projekter, som indgår i budget 2023 med en forventet udgift i 2027 eller senere.

Nedenfor er der en specifikation af puljerne samt en opgørelse over projekter, som der blev taget positiv stilling til ved budgetkonferencen i 2022 og hvor (en del af) budgetbeløbet blev placeret efter 2026. Beløbet overstiger den forventede vejledende anlægsramme. I tabel 4 ovenfor er der kun indarbejdet et beløb svarende til den forventede vejledende anlægsramme.

Tabel 5. Oversigt over tilbagevendende puljer og projektbeløb placeret efter 2026

I 1.000 kr.	Tilbagevendende puljer 2027	Projektbeløb efter 2026
Økonomiudvalget	10.780	
Energioptimering	2.500	
Klimapulje til bæredygtige bygninger	2.500	
Mindre anlægsprojekter, RKSK ejd.	1.500	
Offentlige toiletter – genopretning af niveau	600	
Udbedring af klimaskærm kommunale bygninger	2.000	
Bygningsforbedringsudvalget – netto	560	
Pulje til bygningsfornyelse, skimmelsvampsager m.v. – netto	120	
El-ladestandere ved kommunale bygninger	500	
Gearingpulje samfinansiering projekter	500	
Social- og Sundhedsudvalget		25.000

I 1.000 kr.	Tilbagevendende puljer 2027	Projektbeløb efter 2026
Samling af aflastningspladser og akutfunktion i Sundhed og Omsorg		25.000
Teknik- og Miljøudvalget	24.600	96.000
Skovrejsningsprojekt Ringkøbing	540	
Klimasikring - beskyttelse mod klimaforandring	1.000	
Naturområder	1.500	
Flytning af Vej og Park til erhvervsområdet		25.000
Pulje til fornyelse af belysningsanlæg	560	
Pulje til vedligehold af bygværker	1.500	
Pulje til byforskønnelsesprojekter	500	
Pulje til stianlæg	5.000	
Trafiksikkerhedsprojekter	1.500	
Samarbejdsprojekter med RS Forsyning	1.500	
Opgradering af veje i forbindelse med forsyningens arbejde	4.500	
Opgradering af belysning i fodgængerfelter	500	
Pulje til sideudvidelser	2.500	
Pulje til havneprojekter	1.000	
Pulje til etablering af lokale stiruter	500	
Udskiftning af LED gadelys		6.500
Pulje til etablering af sikre skolevej i Skjern/Tarm		5.000
Strækningsoptimering Ringkøbing-Hvide Sande	2.000	
Krydsombygning af Kjelstrupkrydset		6.500
Merudgifter til 2 + 1 vej		40.000
Renovering af havneanlæg		13.000
Børne- og Familieudvalget	4.020	68.600
Anlægspulje under BFU	1.520	
Skolen i Skjern og SkjernÅ-skolen		50.000
Pulje til forbedring af indeklimaet i dagtilbud og skoler	2.500	
Hvide Sande skole - samling af afdelinger m.v.		18.600
Kultur- og Fritidsudvalget	3.440	
Anlægstilskud til idrætshaller	3.440	
I alt	42.840	189.600

Det enkelte fagudvalg kan fremkomme med ønsker til eventuel omprioritering af eksisterende budgetlagte anlægsprojekter og nye anlægsprojekter. Endelig prioritering af anlægsønskerne sker på budgetkonferencen. **Anlægsønsker, der omhandler ejendomme, skal forinden fremsendelse havde været forbi Ejendomscenteret til udtalelse.**

Fagudvalgene skal prioritere deres forslag ud fra følgende:

1. udvalget er enig
2. udvalget er uenigt
3. forslaget kan ikke anbefales af udvalget
4. forslaget har ikke været udvalgsbehandlet

Ovenstående skal tydeliggøres ved afkrydsning på selve forslaget.

Der skal kun udfyldes skema (skema 3) på

- nye anlægsønsker,
- på ønsker til omflytning af eksisterende afsatte rådighedsbeløb

- og hvor der er tale om videreførelse af projekter, der ikke er omfattet af ovenstående opstilling.

Såfremt der er ændringer til eksisterende rådighedsbeløb, er det kun ændringsbeløbet, der skal anføres på skemaet. Der skal udfyldes et skema for hvert projekt. Skemaet er opbygget således, at effektiviteten af investeringen ligeledes kan indgå i beskrivelsen af projektet. Husk at medtage **eventuelle afledte driftskonsekvenser** på skemaet. Til anlægsprojekter, der har stået opført i det sidste overslagsår ved sidste budgetlægning, skal man være opmærksom på, hvorvidt anlægsprojektet medfører afledt drift i de efterfølgende år – det kan være såvel driftsudvidelser som driftsbesparelser.

9. Jordforsyning

Her afholdes udgifter og indtægter i forbindelse med tilvejebringelse og salg af arealer. Området finansieres af den skattefinansierede kassebeholdning og målet er at det over år skal gå i balance. En del af udgifterne til jordforsyningsområdet forudsættes lånefinansieret. En opgørelse over udgifter og indtægter siden kommunesammenlægningen i 2007 viser, at der ved udgangen af 2022 har været et akkumuleret udlæg på 32,5 mio. kr. til jordforsyningsområdet. På jordforsyningsområdet er der indarbejdet følgende budgetter:

Tabel 6. Jordforsyningen

(i 1.000 kr.)	2023	2024	2025	2026	2027
Salg af jord	-8.000	-10.000	-16.000	-16.000	-16.000
Køb af jord inkl. byggemodning	20.000	22.000	25.000	25.000	25.000
Jordforsyningen i alt (det årlige udlæg)	12.000	12.000	9.000	9.000	9.000

- = nettoindtægt

Med ovenstående budgettrammer vil det akkumulerede udlæg til jordforsyningen være stigende i budgetperioden 2023 til 2027 med ca. 51 mio. kr.

10. Brugerfinansieret område:

På affalds- og genbrugsområdet er der indarbejdet følgende budgetter:

Tabel 7. Affalds- og genbrugsområdet

Øvrige poster	2023	2024	2025	2026	2027
Drift	-1.511	-1.511	-1.511	-1.511	-1.511
Anlæg	3.500	0	0	0	0

- = nettoindtægt

Ved udgangen af 2023 forventes kommunen at have et tilgodehavende ved affalds- og genbrugsområdet på ca. 6 mio. kr.

11. Høringsproces i MED-organisation

I MED-aftalen for Ringkøbing-Skjern Kommune er der nærmere beskrevet retningslinjer for MED-systemets deltagelse i udarbejdelse af kommunens budget.

Fagudvalgene afholder i april måned møde med de enkelte FagMED. Økonomiudvalget holder møde med AdministrationsMED og HovedMED. Udvalgene indhenter høringssvar fra FagMED til de forslag som fagudvalget påtænker at fremsende til budgetkonferencen. Høringssvar til de enkelte forslag skal ikke påføres skemaet, men det fremsendte høringssvar vedlægges budgetmaterialet. Der er ingen formkrav til høringssvar. Forslag, der omhandler administration, skal fremsendes til det koordinerende administrationsMED senest den 5. juni 2023 kl. 12.00 på lone.nielsen@rksk.dk.

12. Budgetmateriale og administrativ budgetlægning

Viden og Strategi udsender budgetlægningsproceduren til fagudvalgenes drøftelser på deres møde i februar **måned**.

Det er fagchefen, der har ansvaret i forhold til gennemførelse af budgetprocessen med fagudvalget. Det gælder også i forhold til indhentelse af høringssvar fra fagMED inden for de givne tidsrammer. Det er fagområdet, der med bistand fra økonomi udarbejder forslag til nye tiltag og anlæg. Viden og Strategi er under hele budgetlægningsprocessen løbende parat til, i dialog med fagområderne, at bidrage med viden, opgørelser m.v., der kan være med til at bidrage til det bedst mulige kvalificerede budgetoplæg.

Ved udarbejdelse/dokumentation af budgetbeløbene er det vigtigt at fastholde arbejdet med **aktivitetsbaseret budgetlægning**, hvor det er muligt. Målet er at synliggøre aktiviteter og enhedspriser. Ved at budgetlægge på den måde skabes bedre grundlag for budgetopfølgning samt konsekvens af evt. ændrede budgetforudsætninger. Hvis forudsætningerne ændrer sig, kan det enten skyldes at mængden ændres eller at prisen pr. enhed ændres eller begge dele. Det gælder om at opstille mængdeforudsætningerne på en meningsfuld måde og på et niveau, som er til at håndtere.

Viden og Strategi vil også af egen drift løbende hen over året vurdere på nøgletal og centrale udmeldinger, og såfremt de skønnes at kunne have værdi for budgetlægningen, vil der ske kontakt til fagområdet med henblik på en nærmere dialog om situationen. Der vil under budgetlægningsprocessen fra Viden og Strategi være fokus på fastsættelse af indtægtssiden i budgettet. Det vil ske på baggrund af centrale udmeldinger omkring tilskudsmodellen fra KL, befolkningsprognoseberegninger, økonomiaftalen, beskatnings-grundlag m.v.

Benchmarkingrapporten på baggrund af kommunernes regnskaber forventes udsendt før sommerferien. Målet med at udarbejde Benchmarkingrapporten er at få skabt fokus på den løbende udvikling og kommunens niveau i forhold til sammenlignelige kommuner. Det giver samtidig en mulighed for at underbygge budgetlægningen med fakta oplysninger.

13. Aflevering til Viden og Strategi

Forslag på driften med eventuelle forslag til nye tiltag med finansieringsforslag samt eventuelle forslag til anlægsprojekter skal afleveres senest 23. juni 2023 til budget@rksk.dk. Det er også gældende for høringssvar fra FagMED.

14. Tidsplan

Den overordnede tidsplan fremgår af sidste afsnit i beskrivelsen – pkt. 19.

Taksterne for børneområdet, ældreområdet og det tekniske område indgår, såfremt det er muligt, som en del af 2. behandlingen i Økonomiudvalget samt i Byrådet. Ellers fremsendes taksterne til særskilt behandling i Byrådet i november måned.

15. Politisk behandling af budgettet

15.1. Fagudvalgsbehandling i foråret

I februar måned planlægger fagudvalgene budgetprocessen for udvalgets område, herunder mødeaktiviteten med FagMED i april måned.

Fagudvalget foretager behandling af budgetoplægget samt prioritering af nye tiltag, udvidelse af eksisterende aktiviteter samt anlægsprojekter, hvor der jf. de tidligere beskrivelser skal være sammenhæng mellem budgettet og de politiske mål/indsatser.

De forslag som man påtænker at fremsende fra fagudvalget til budgetkonferencen skal fremsendes til FagMED, således at de kan nå at afgive et høringssvar, som afleveres sammen med forslagene senest den 23. juni 2023. Forslag, der omhandler administration, skal fremsendes til det koordinerende administrationsMED senest den 5. juni 2023 kl. 12.00 på lone.nielsen@rksk.dk.

15.2. Politisk behandling efter sommerferien

Økonomiudvalget afholder et møde med HovedMED den 22. august 2023, hvor budgetoplægget drøftes.

Forinden afholdelse af budgetseminaret gives der en orientering om budgetsituationen til Byrådet. Byrådets medlemmer tilbydes bistand fra Viden og Strategi til udarbejdelse af en konsekvensberegning af deres budgetoplæg til budgetseminaret.

Den 18. august afholdes desuden dialogmøder mellem borgmesteren og fagudvalgenes formandskaber, bl.a. om budget.

1. og 2. behandlingen af budgettet sker i Økonomiudvalget og Byrådet i henholdsvis september og oktober måned.

16. Budgetmaterialet

Til budgetkonferencen vil der foreligge følgende materiale i dagsordenssystemet:

- Overordnet budgetredegørelse
- Økonomiaftale
- Andet fakta- og videnbaseret materiale af betydning for budgetlægningen
- DUT-sager
- Nye tiltag/aktivitetsændringer
- Anlægsprojekter
- Jordforsyning
- Forsyningsområdet (drift og anlæg)
- Notater mv.
- Benchmarkingrapport 2023, FLIS og oversigtsmateriale fra KL
- Høringssvar

Materialet vil være klart hurtigst muligt i løbet af juli/august og senest den 15. august 2023.

Det regneark, der anvendes ved budgetlægningen, kan udleveres til brug som simuleringsværktøj.

Budgetmaterialet, der udsendes til budgetkonferencen, udleveres ligeledes til medlemmerne af HovedMED.

17. Årscyklus

Der er udarbejdet en årscyklus for budgetlægningen, hvor de væsentligste datoer for regnskabsafslutning og budgetopfølgning er indarbejdet. Årscyklussen vedlægges som bilag.

18. Efter budgetvedtagelsen

Ultimo oktober måned udfyldes diverse skemaer til Indenrigs- og Boligministeriet og KL i et samarbejde mellem fagområderne og Viden og Strategi.

I november måned foretager Viden og Strategi en teknisk vedtagelse af budgettet. Ligeledes i november måned sker der tilretninger af bemærkninger/budgetforudsætninger, takster m.v. afledt af Byrådets 2. behandling.

Efterfølgende udarbejdes en budgetbog med følgende indhold:

- generelle bemærkninger
- resultatopgørelse
- investeringsoversigt
- specielle bemærkninger
- hovedoversigt
- artsoversigt
- væsentligste takster
- bevillingsoversigt

Det vedtagne budget offentliggøres på kommunens hjemmeside.

19. Overordnet tidsplan for budgetlægningen

Dato	Tekst
17. januar 2023	Budgetlægningsproceduren drøftes i Direktionen.
7. februar 2023	Budgetlægningsproceduren behandles i Økonomiudvalget og anvendes efterfølgende til at igangsætte budgetprocessen i fagudvalgene. Endvidere godkender Økonomiudvalget drifts- og anlægsrammer.
22. – 28. februar 2023	Fagudvalgene drøfter budgetprocessen inden for udvalgets område herunder mødeaktivitet med FagMED i april måneds fagudvalgsmøder.
21. marts 2023	I forlængelse af byrådsmødet gives en orientering om budgetprocessen med særligt fokus på anlæg.
2. halvdel af april måned 2023	Fagudvalgene afholder møde med de enkelte FagMED. Økonomiudvalget afholder møder med det koordinerende AdministrationsMED og HovedMED.
25. april 2023	Økonomiudvalget afholder møde med det koordinerende AdministrationsMED og HovedMED.
23. maj 2023	Økonomiudvalget drøfter budget på udvalgets eget område.
Maj/juni 2023	Fagudvalgene indhenter hørings svar fra FagMED på de budgetforslag som fagudvalget påtænker at fremsende til budgetkonferencen.
5. juni 2023 kl. 12.00	FagMED fremsender forslag, der vedrører administrationsområdet, til behandling i det koordinerende administrationsMED.
Medio juni 2023	Aktuel kommunaløkonomi (KL's orienteringsmøde om Økonomiaftalen).
23. juni 2023	<ul style="list-style-type: none"> • Budgetforslag på driften med eventuelle forslag til nye tiltag, • eventuelle forslag til anlægsprojekter, • beskrivelse af hvordan fagudvalgene påtænker at udmønte effektiviseringsrammen for perioden 2024 - 2027 • samt hørings svar fra FagMED/det koordinerende administrationsMED afleveres til budget@rksk.dk

Budgetlægningsprocedure 2024 - 2027

Dato	Tekst
15. august 2023 i forlængelse af byrådsmødet	Der afholdes informationsmøde med Byrådet om budgetsituationen.
15. august 2023 i forlængelse af budgetorienteringen	Udvidet økonomiudvalgsmøde – herunder drøftelse af den videre proces frem mod budgetkonferencen.
17. august 2023 kl. 8.00	"Klæd på" møde med HovedMED.
18. august 2023	Dialogmøder mellem borgmester og formandskab i fagudvalg
22. august 2023 kl. 10.00	Økonomiudvalget afholder møde med HovedMED om budgetsituationen.
22. august 2023 kl. 16.00	Eventuelt udvidet økonomiudvalgsmøde. Foreløbig dato – afklares i forbindelse med det udvidede økonomiudvalgsmøde den 15. august 2023.
28. og 29. august 2023	Budgetkonference.
29. august 2023 kl. 14.00	Orientering til HovedMED og fag-/stabschefer om budgetkonferencens resultat.
29. august 2023 kl. 15.00	Pressemøde. – husk at få tidspunkterne afstemt i det endelige program for konferencen.
29. august 2023	Udsendelse af materiale fra budgetkonferencen til brug for høringssvar fra MED-organisationen og andre høringsberettigede.
29/8 – 11/9 2023	Høring i MED-systemet samt ældre- og handicaprådet.
12. september 2023	Første behandling i Økonomiudvalget.
19. september 2023	Første behandling i Byrådet.
20. september 2023 kl. 10	Sidste frist for indsendelse af ændringsforslag.
3. oktober 2023	Anden behandling i Økonomiudvalget.
10. oktober 2023	Anden behandling i Byrådet.

Gennem budgetlægningsperioden orienteres Økonomiudvalget og Direktionen ad hoc.

Budget 2024 – Nye tiltag/aktivitetsændringer
med kompenserende finansiering

her skrives projektnavn

Forslag nr. _____

Udvalg:

Funktion:

Forslaget er fra udvalget prioriteret som (sæt x)

- 1 udvalget er enig
- 2 udvalget er uenigt
- 3 forslaget kan ikke anbefales af udvalget
- 4 forslaget har ikke været udvalgsbehandlet

1. Projektbeskrivelse: (herunder hvordan forslaget harmoniserer med de vedtagne politikker)

2. Beskrivelse af den faglige og økonomiske effekt/konsekvens, der forventes opnået af budgetforøgelsen (uddybende og dokumenteret beskrivelse):

3. Opfølgingsplan på tiltaget:

4. Kompenserende finansieringsforslag: (herunder konsekvenser af forslaget)

5. Viden & Strategis bemærkninger til forslaget:

FORSLAGETS ØKONOMISKE KONSEKVENSER

(Beløb i 1.000 kr. ekskl. moms. + = budgetudvidelse og - = budgetreduktion)

Tekst	2024	2025	2026	2027	Efterfølgende år

skema 1b

skema 2

Budget 2024 – DUT-sager

her skrives projektnavn

Forslag nr. _____

Udvalg:

Funktion:

1. Projektbeskrivelse:

2. Viden & Strategis eventuelle bemærkninger til forslaget:

FORSLAGETS ØKONOMISKE KONSEKVENSER

(Beløb i 1.000 kr. ekskl. moms, + = budgetudvidelse og - = budgetreduktion)

Tekst	2024	2025	2026	2027	Efterfølgende år

her skrives projektnavn

Forslag nr. _____

Udvalg:

Funktion:

_____ Omflytning af eksisterende forslag _____ Nyt forslag

Anlægsforslag, der omhandler ejendomme, skal inden fremsendelse forbi RKSK ejendomme.

Forslaget er fra udvalget prioriteret som (sæt x)

- 1 _____ udvalget er enig
- 2 _____ udvalget er uenigt
- 3 _____ forslaget kan ikke anbefales af udvalget
- 4 _____ forslaget har ikke været udvalgsbehandlet

1. **Projektbeskrivelse:** (herunder hvordan forslaget harmoniserer med de vedtagne politikker)

2. **Beskrivelse af den faglige og økonomiske effekt, der forventes opnået af budgetforøgelsen** (uddybende og dokumenteret beskrivelse):

3. **Opfølgingsplan på tiltaget:**

4. **Viden & Strategis bemærkninger til forslaget:**

FORSLAGETS ØKONOMISKE KONSEKVENSER

(Beløb i 1.000 kr. ekskl. moms, + = budgetudvidelse og - = budgetreduktion)

Tekst	2024	2025	2026	2027	Efterfølgende år
Anlægsudgifter					
Anlægsindtægter					
Afledte driftsudgifter					

Årscyklus for budget, budgetopfølgning og regnskab.

Dato	Budgetlægning, budgetopfølgning og regnskab
Pr. 31. januar 2023	Budgetopfølgning
7. februar 2023	Økonomiudvalget godkender budgetlægningsproceduren og herunder budgetrammer
22. – 28. februar 2023	Fagudvalgene drøfter budgetprocessen
Pr. 28. februar 2023	Budgetopfølgning
21. marts 2023	Informationsmøde i Byrådet med særligt fokus på anlæg
Pr. 31. marts 2023	Budgetopfølgning til Byrådet
18. april 2023	Byrådet behandler regnskab og årsberetning samt overførselsadgang drift og anlæg
19. – 25. april 2023	Fagudvalgene afholder møde med de enkelte FagMED. Økonomiudvalget afholder møde med det koordinerende AdministrationsMED og HovedMED
Pr. 30. april 2023	Budgetopfølgning
Pr. 31. maj 2023	Budgetopfølgning
Maj/Juni 2023	Fagudvalgene indhenter hørings svar fra FagMED på de budgetforslag som fagudvalget påtænker at fremsende til budgetkonferencen
16. juni 2023	Fagudvalgene afleverer budgetoplæg
Pr. 31. juli 2023	Budgetopfølgning til Byrådet
15. august 2023	Informationsmøde med Byrådet om budgetsituationen
22. august 2023	Økonomiudvalget afholder møde med HovedMED om budgetsituationen
28. og 29. august 2023	Der afholdes budgetkonference
29. august 2023	Budgetorientering til HovedMED, fag- og stabschefer samt pressemøde
Pr. 31. august 2023	Budgetopfølgning
19. september 2023	1. behandling i Byrådet
Pr. 30. september 2023	Budgetopfølgning
10. oktober 2023	2. behandling i Byrådet
Pr. 31. oktober 2023	Budgetopfølgning til Byrådet
Pr. 30. november 2023	Budgetopfølgning